

Hvorfor tager patienten protonpumpe-hæmmer?

Hvis usikker indikation, undersøg: Historik for endoskopiundersøgelser, hospitalsindlæggelser grundet blødende mavesår, tidligere kronisk NSAID behandling, dyspepsi

Indikation stadig ukendt

- Mild til moderat øsofagitis eller
- Gastro-øsofagæl refluxsygdom behandlet i 4-8 uger (øsofagitis helet og symptomer kontrolleret)

Anbefal seponering

- Gastrisk ulcussygdom behandlet i 2-12 uger (pga. NSAID eller *H. pylori*)
- Øvre GI symptomer uden endoskopi og asymptomatisk i 3 sammenhængende dage
- Profylakse mod hospitalsinduceret stressulcera
- Ukompliceret og eradikeret *H. pylori* infektion

Anbefal seponering

- Barretts Øsofagus
- Kroniske NSAID-brugere med blødningsrisiko
- Alvorlig øsofagitis
- Eosinofil øsofagitis
- Dokumenteret historik med blødende mavesår

Indikation ligger uden for rammerne af denne algoritme

Konsulter evt. gastroenterolog, hvis seponering overvejes

Stærk anbefaling

(Systematisk litteratursøgning og GRADE)

Reducér dosis

Enten fra to doser dagligt til en dosis dagligt, halvér daglig doseringen eller dosér hver anden dag)

eller

Stop og anvend symptomstyret behandling

Dagligt indtil 24 timers symptomophør (1/10 af patienterne kan opleve tilbagevendende symptomer)

God praksis anbefaling

Stop behandlingen

OBS Rebound-effekt op til 4 uger efter seponering af langtidsbehandling

Kan behandles som periodiske symptomer

Monitorér og revurdér seponeringsplan ved uge 4 og 12

OBS symptomer: Halsbrand, dyspepsi, opgylden (regurgitation), epigastriske smerter, nedsat appetit, vægttab, agitation

Hvis symptomer ved monitorering, overvej:

- Non-farmakologiske tiltag (se modsat side)
- Kortvarig behandling af periodiske symptomer:
  - PN håndkøbsantacida f.eks. H2-receptor antagonist (ranitidin)
  - Ved reflux: f.eks. Skumdannende alginater

Ved tilbagefald

Hvis symptomerne er vedvarende i 3-7 dage og interferer med normal aktivitet:

- 1) Test for og evt. behandl *H. pylori*
- 2) Overvej at genopstarte tidligere dosering

OBS test efter *H. pylori* eradikationsbehandling:

- Urea-pustetest tidligst 2 uger efter ophør af PPI og 4 uger efter ophør af systematisk antibiotika.
- Fæces antigen-test tidligst 4 uger efter endt eradikationsbehandling.

Tilgængelige protonpumpe-hæmmere

Protonpumpe-hæmmer	Standard dosering, heling (én gang dagligt)*	Vedligeholdelses-dosering (én gang dagligt)
Omeprazol	20 mg	10 mg (profylakse Gastro-øsofagael reflukssygdom) 20 mg (profylakse NSAIDs)
Esomeprazol	20 mg	20 mg
Lansoprazol	30 mg	15 mg
Pantoprazol	40 mg	20 mg
Rabeprazol	20 mg	10 mg

* Standard dosis protonpumpe-hæmmer 2 gange dagligt påkræves kun ved behandling af *H. pylori* og eosinofil øsofagitis (protonpumpe-hæmmer-responsiv).

Protonpumpe-hæmmer behandling bør generelt stoppes når eradikationskur er færdig med mindre risikofaktorer taler for fortsat behandling.

Risikofaktorer

- Alder mere end 65 år
- Høj dosis NSAID anvendes
- Tidligere ukompliceret mavesår
- Anden systemsygdom (herunder særligt diabetes og hjertekarsygdom)
- Samtidig anvendelse af:
  - Acetylsyre (også lavdosis), NSAID, systemisk glukokortikoid, trombocyttaggregationshæmmere, antikoagulantia, Selektive Serotonin Receptor Antagonister (SSRI)

Høj risiko: Tidligere kompliceret mavesår eller 3 eller flere risikofaktorer

Moderat risiko: 1-2 risikofaktorer

Lav risiko: 0 risikofaktorer

Involvér patienter og omsorgsgivere

Patienter og omsorgsgivere kan være mere tilbøjelige til at engagere sig når:

- De forstår rationale for seponering (risiko for bivirkninger, evt. manglende effekt og unødigt langvarig behandling)
- De er med i beslutningen om valg af nedtrapning- og seponeringsplan

Nedtrapningsplan

- Ingen evidens tyder på at én seponeringsmetode er bedre end andre
- At reducere dosis af protonpumpe-hæmmer eller stoppe behandlingen med protonpumpe-hæmmer med samtidig anvendelse af symptomstyret behandling er ligeværdige anbefalede muligheder
- Vælg, hvad der er mest belejligt og acceptabelt for patienten

Symptomstyret behandling definition

Dagligt indtag af protonpumpe-hæmmer i en tilstrækkelig periode til at opnå symptomkontrol af den enkelte patients refluxrelaterede symptomer. Efter 24 timers symptomkontrol seponeres protonpumpe-hæmmer indtil patientens symptomer eventuelt vender tilbage. Ved tilbagevendende symptomer genoptages daglig behandling igen indtil symptomkontrol

Funktionel dyspepsi håndtering

- Grundig informering af patienten om sygdommen og dens godartet natur er vigtig
- Overvejelser om komorbiditet og lægemiddelinteraktioner bør inddrages
- Farmakologisk behandling er oftest kun marginalt bedre end placebo
- Non-farmakologiske tiltag bør overvejes

Non-farmakologiske tiltag

- Undgå måltider 2-3 timer før sengetid
- Hæv sengehoved
- Påpeg væggtab, hvis nødvendigt
- Undgå kost som fremprovokerer symptomer

Protonpumpe-hæmmer bivirkninger

- Ved ukendt indikation og manglende effekt vægter risikoen for bivirkninger tungere end muligheden for gavn
- Protonpumpe-hæmmer er associeret med: højere risiko for frakturer, *C. difficile* infektioner og diarré, samfundserhvervet pneumoni, påvirkning af B12-vitamin absorption samt hypomagnesiæmi
  - Andre bivirkninger inkluderer hovedpine, kvalme, mavesmerter og udslæt